

GELD VOOR WATER

**ONDERZOEK ONDERHOUD
ZWEMBAD TIJENRAAN**

**DE REKENKAMER RAALTE
AUGUSTUS 2009**

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
1 Opzet van onderzoek	7
2 Resultaten	9
2.1 Besluitvorming rondom het onderhoud van het zwembad	10
2.2 Kaders langere termijnbeleid zwembad Tijenraan	13
2.3 Doeltreffend en doelmatig besteden van middelen	16
3 Analyse	21
4 Conclusie en aanbevelingen	23
4.1 Conclusies	23
4.2 Aanbevelingen	24
5 Bijlagen	25
a Literatuurlijst	26
b Normenkader onderhoud zwembad Tijenraan	27
c Respondenten	29
6 Bestuurlijke reactie	31
7 Nawoord Rekenkamer Raalte	35

Voorwoord

Jaarlijks maakt de Rekenkamer Raalte een werkplan voor uit te voeren onderzoeken. Naar aanleiding van de vraag naar onderwerpen, die de Rekenkamer Raalte altijd voorlegt aan diverse gremia binnen de gemeente Raalte, ontstaat jaarlijks een groslijst. Uit die groslijst kiest de Rekenkamer Raalte, mede een aantal vastgestelde criteria (zie de verordening) wegend twee à drie onderzoeksonderwerpen. Tot op heden heeft elk jaar het zwembad Tijenraan op die groslijst gestaan.

Toen tijdens een overleg tussen de Rekenkamer Raalte en de Rekeningcommissie van de gemeente Raalte, eind 2007, over de plannen voor 2008, wederom Tijenraan het niet leek te halen, kwamen nadrukkelijk bezwaren naar voren uit de Rekeningcommissie. Hierbij speelde de motieven van enkele raadsleden over ondoorzichtigheid van en onduidelijkheid over de zin van bestede middelen een belangrijke rol. Dit gegeven heeft uiteindelijk de Rekenkamer Raalte toch doen besluiten dit onderzoeksonderwerp voor 2008/2009 ter hand te nemen.

Na voorstudie en het formuleren van de onderzoeksvragen is, na een gedegen offertetraject, de uitvoering van dit onderzoek gegund aan het bureau ConQuaestor te Utrecht

Opzet van onderzoek

Onderzoeksvragen

De onderzoeksvragen voor dit onderzoek zijn door de rekenkamercommissie Raalte als volgt geformuleerd:

- 1. Op welke wijze heeft de besluitvorming plaatsgevonden rondom het onderhoud van het zwembad in periode 2002-2008?**
  - a. Op basis van welke criteria is de keuze gemaakt tussen renovatie/nieuwbouw/onderhoud?
  - b. Wat is de kwaliteit van het onderhoudsplan in de periode 2002-2008?
  - c. Vindt de besluitvorming met betrekking tot het onderhoud van het zwembad in de periode 2002-2008 conform de vigerende procedures plaats?
- 2. Binnen welke beleidskaders van de gemeente Raalte valt het langere termijnbeleid van het zwembad Tijenraan?**
- 3. Zijn de aan het zwembad bestede middelen doeltreffend en doelmatig ingezet in de periode 2002-2008?**

Aanpak onderzoek

Het onderzoek kent een aanpak die bestaat uit zes fasen. Deze fasen zijn:

- 1 | Projectvoorbereiding;
- 2 | Opstellen normenkader;
- 3 | Dataverzameling;
- 4 | Analyse;
- 5 | Opstellen conclusies en aanbevelingen;
- 6 | Eindrapportage.

Afbeelding 1: Een aanpak in zes fasen

Na de projectvoorbereiding is in de tweede fase het normenkader geformuleerd (zie bijlage B). Dit normenkader dient voor de toetsing van de centrale vraagstelling van het onderzoek. Daarna heeft in fase 3 de dataverzameling voor dit onderzoek op twee manieren plaatsgevonden:

a / Dossieronderzoek

In het kader van het onderzoek zijn de meest relevante documenten gericht op het beantwoorden van de onderzoeksvragen bestudeerd (zie literatuurlijst, bijlage A).

b / Interviews

Naast dossieronderzoek is door middel van interviews gezien hoe de besluitvorming rondom het onderhoud van het zwembad is verlopen, binnen welke beleidskaders zwembad Tijenraan valt en is ingegaan op het doeltreffend en doelmatig besteden van de middelen. Hiervoor zijn interviews met betrokken ambtenaren gehouden (zie lijst met geïnterviewde betrokkenen, bijlage C). Het opgestelde normenkader heeft als leidraad gediend voor de inhoud van de gesprekken.

Reikwijdte en scope van het onderzoek

Het aanbod van zwemaccommodaties in de gemeente Raalte bestaat uit een gemeentelijk binnenbad (zwembad Tijenraan in Raalte-dorp) en het gemeentelijke buitenbad (De Tippe in Heino). Daarnaast zijn er in Heeten en in Luttenberg kleine particuliere buiten-zwembaden. Ook zijn er bij enkele toeristische accommodaties in de gemeente Raalte particuliere zwembaden (binnen- en buitenbaden).

Het zwembad Tijenraan maakt als accommodatie onderdeel uit van het totale complex Tijenraan waarin ook een sporthal, spelzaal, kantoren, horeca en enkele andere verhuurbare ruimten (schietbaan en biljartzaal) zijn ondergebracht.

Het onderzoek betreft alleen het onderhoud aan het zwembad Tijenraan in de periode 2002-2008. De overige zwemaccommodaties zijn niet meegenomen in dit onderzoek. Ook valt de rest van het Tijenraancomplex buiten de scope van dit onderzoek.

Resultaten

In dit hoofdstuk worden de bevindingen beschreven gebaseerd op de documentenanalyse en de interviews.

Geschiedenis zwembad Tijenraan

Zwembad Tijenraan is begin jaren zeventig gebouwd en is derhalve al ruim 30 jaar oud. Door ontwikkelingen in de zwemwereld ontstonden in de loop der jaren andere zwembehoeften, die een andere invulling van de zwembadinrichting vergde. Hierdoor werd het zwembad in de afgelopen jaren enkele malen verbouwd en werden nieuwe functies aan het gebouw/zwembad toegevoegd. Dit heeft geresulteerd in een nieuw wedstrijdbad (1984) en een apart doelgroepenbad (1994). Met name deze verbouwingen en de klimaattechnische aanpassingen (verhoging watertemperatuur) van het zwembad Tijenraan zijn van invloed geweest op de levensduur en kwaliteitseisen die aan het gebouw moesten worden gesteld. Om deze aanpassingen mogelijk te maken en als gevolg van deze aanpassingen zijn in de periode 2002-2008 de nodige voorziene en onvoorziene uitgaven gedaan.

Verantwoordelijkheid binnen de gemeente Raalte

Binnen de gemeente Raalte is de verantwoordelijkheid voor (aspecten van) het zwembad verdeeld over drie afdelingen. Deze verantwoordelijkheid richt zich met name op:

- Het onderhoud;
- De exploitatie;
- De besluitvorming rondom beleidszaken.

De afdeling sportaccommodaties (vanaf 1-1-2009 afdeling Sport) is verantwoordelijk voor alles wat betrekking heeft op de exploitatie van het zwembad. De afdeling facilitaire zaken is verantwoordelijk voor de uitvoering van het onderhoud van het zwembad en de afdeling maatschappelijke zaken is verantwoordelijk voor de besluitvorming rondom beleidszaken.

Stichting Beheer Goederen

Eind 1993 is door de gemeenteraad besloten een stichting op te richten om een BTW voordeel te behalen bij de destijds uitgevoerde verbouwing van zwembad Tijenraan. Het eigendom van het gehele complex Tijenraan (zwembad en sporthal) is daarbij overgedragen aan de Stichting Beheer Goederen (hierna SBG). De stichting heeft het sportcomplex Tijenraan destijds gekocht van de gemeente voor fl 2.977.211,71.

De SBG dient zorg te dragen voor het noodzakelijke onderhoud en de investeringen in het onroerend goed. Vanuit de gemeente Raalte wordt hiervoor aan de stichting een lening verstrekt (rentevergoeding 3%, geen aflossing). De gemeente betaald aan de SBG huur voor de accommodatie welke een percentage (8,65%) van de totale boekwaarde bedraagt. Binnen de algemene dienst van de gemeente Raalte is een reserve gevormd waarmee een eventuele terugkoop kan worden gefinancierd. De hoogte van deze reserve is gelijk aan het aankoopbedrag van het zwembad dat destijds door de SBG is betaald. Daarnaast is de jaarlijkse renteopbrengst over dit bedrag aan de reserve toegevoegd.

Opdeling onderhoud

Het onderhoud van het zwembad is opgedeeld in het groot onderhoud en het dagelijks onderhoud. Het dagelijks onderhoud wordt gedefinieerd als huurdersonderhoud en is voor rekening van de gemeente via de exploitatierekening van het zwembad. Het groot onderhoud is voor rekening van de stichting. De totale kosten zijn gebaseerd op het overkoepelende onderhoudsplan maar worden opgesplitst vanwege het belastingvoordeel dat met de stichting gehaald kan worden. De stichting heeft voor dit groot onderhoud een voorziening groot onderhoud voor zowel het sporthal als het zwembad gedeelte.

Bestuur van de stichting

Het bestuur van de stichting wordt gevormd door leden van het college van B en W. Het college neemt derhalve ook namens de stichting de besluiten.

2.1 | Besluitvorming rondom het onderhoud van het zwembad

Met betrekking tot de besluitvorming rondom het onderhoud van zwembad Tijenraan is in de periode 2002-2008 één belangrijk besluitmoment geweest. Dit is het vaststellen van de zwemnota door de gemeenteraad op 23 maart 2005. Aanleiding voor deze notitie was het achterstallig onderhoud aan zwembad Tijenraan dat in de jaren voor 2004 is ontstaan. Oorzaak hiervan was het onderhoudsplan dat is opgesteld door het Nederlands Inkoop Centrum (NIC). Dit was verouderd en op onderdelen niet gebaseerd op de specifieke kenmerken van zwembaden. Daarnaast was gelet op de leeftijd van de zwembadaccommodatie deze vrijwel in z'n geheel technisch afgeschreven.

Datum	Beschrijving	Actor
2002-2008	Informatievoorziening rondom zwembad middels onderdelen van budgetcyclus (begrotingen en jaarrekeningen) als onderdeel van het sportbeleid	Raad
30-dec-04	Risicoanalyse sporthal Tijenraan	Ambtelijk apparaat
7-jan-05	Oplevering rapportage Hopman & Andres Consultant (zwemnota)	Ambtelijk apparaat
8-feb-05	B&W bespreekt zwemnota en neemt ontwerpbesluit	B&W
2-mrt-05	Commissie MAZA bespreekt zwemnota	Commissie MAZA
8-mrt-05	B&W besluit om verzoek tot nader voorstel van financieringsmiddelen naar aanleiding van advies commissie MAZA	B&W
15-mrt-05	Aangepast voorstel in B&W vergadering	B&W
23-mrt-05	Raad stemt in met aangepast voorstel met daarin ondermeer uitvoering achterstallig onderhoud aan sportcentrum Tijenraan	Raad
30-mei-06	Haalbaarheidsonderzoek verwarmen zwembad Tijenraan met snoeihout	Ambtelijk apparaat
2006	Plan van aanpak instandhouding technische installaties Tijenraan 10 jaar	Ambtelijk apparaat

Risicoanalyse uitgevoerd in 2004

Op basis van de constatering dat het onderhoudsplan van het NIC verouderd was, is in 2004 door de ambtelijke organisatie (afdeling facilitaire zaken), een risicoanalyse uitgevoerd. Hierbij is het achterstallig onderhoud aan het zwembad in kaart gebracht. Uit de risicoanalyse bleek wat het achterstallig onderhoud was en welke maatregelen getroffen dienden te worden om zwembad Tijenraan als accommodatie te behouden. Deze risicoanalyse maakt deel uit van de zwemnota en op basis van de risicoanalyse zijn de bedragen gedefinieerd die in de zwemnota zijn gebruikt.

Toekomstperspectief gemeentelijke zwemaccommodaties

Na het opstellen van de risicoanalyse is door het onderzoeksbureau Hopman & Andres consultants een onderzoek uitgevoerd naar het toekomstperspectief van de gemeentelijk zwemaccommodaties in de gemeente Raalte. Hierbij is ondermeer onderzoek gedaan naar de mogelijkheden tot nieuwbouw en renovatie en het optimale gebruik van de zwemaccommodaties. Uit het onderzoek bleek dat nieuwbouw van het zwembad de aantrekkelijkste optie was. Probleem hierbij was dat het nieuwbouwszenario 14 miljoen euro kostte en de financiële positie van de gemeente Raalte een dergelijke investering niet toeliet. In de nota naar de raad van 9 maart 2005 staat daarom bij de toelichting van drie mogelijk scenario's dat nieuwbouw niet past binnen de gestelde uitgangspunten. Dit omdat een investering van €14 miljoen in tijden van bezuiniging niet als een reële optie wordt beschouwd. In het onderzoek is daarom ook de optie onderzocht wat uitkomsten van een scenario waren waarbij alleen het achterstallig onderhoud aan het zwembad uitgevoerd wordt en een scenario waarbij naast het onderhoud ook een beperkte verbouwing zou plaatsvinden. In de nota naar de gemeenteraad zijn deze twee opties daarom ook verder uitgewerkt.

Het rapport van het onderzoeksbureau is vervolgens als zwemnota, voorzien van een ambtelijk advies aan de gemeenteraad voorgelegd. De Raad heeft op 23 maart 2005 de zwemnota over de toekomst van zwembad Tijenraan vastgesteld. Dit besluit bestond uit een zestal onderdelen waarvan de volgende 4 relevant zijn voor zwembad Tijenraan.

- 1 | In te stemmen met de keus voor variant B waarbij achterstalling onderhoud wordt gepleegd en een beperkte renovatie van het recreatiebad;
- 2 | Het college de bevoegdheid te geven een taakstellende bezuiniging van € 18.000 verder uit te werken middels afstemming van de openingstijden van de zwembaden in de zomer;
- 3 | De tariefstelling en wijze van differentiatie over te dragen aan het college onder de nadrukkelijke voorwaarde dat de taakstellende bezuiniging van € 90.000 zeker wordt gesteld;
- 4 | Het college opdracht te geven specifiek energiebesparend onderzoek te doen gericht op vernieuwende ontwikkelingen op dit terrein.

Voor het uitvoeren van het eerste onderdeel is een investeringsbudget van € 2.125.780,- beschikbaar gesteld.

Met betrekking tot het vierde onderdeel is door DWA installatie- en energieadvies een haalbaarheidsonderzoek verwarmen zwembad Tijenraan met (snoei)hout uitgevoerd. Op 30 mei 2006 is dit rapport uitgebracht. De uitkomsten van dit onderzoek zijn in de reguliere budgetcyclus teruggekoppeld aan de gemeenteraad. De reden om bij de renovatie niet te kiezen voor het verwarmen van het zwembad met snoeihout ligt onder andere in logistieke problemen. Voor de opslag van het hout en de extra pijpen bestond eenvoudigweg de ruimte niet. Bovendien beschikt de gemeente Raalte zelf niet over voldoende snoeihout zodat dit van elders diende te worden aangetrokken. Ook de aanwezigheid van een warmte/kracht-koppelinginstallatie, die naast warmte ook elektriciteit produceert en dus in termen van duurzaamheid een alternatief voor een houtinstallatie is, is een wegingsfactor geweest. De kosten zouden door deze verbouwing bovendien erg oplopen waardoor er gekozen is om niet voor deze optie te kiezen. Bij de nieuwbouw van het zwembad zal opnieuw naar deze optie worden gekeken.

Om de periode naar een nieuwe zwemaccommodatie te overbruggen is door ingenieursbureau Fokko Wouters in 2006 geïnventariseerd welk onderhoud noodzakelijk is om een periode van 10 jaar te kunnen overbruggen.

2.1.1 | Criteria voor renovatie/nieuwbouw/onderhoud

Het onderzoek van Hopman & Andres consultants heeft als beslisdocument gediend voor de besluitvorming rondom zwembad Tijenraan. De respondenten geven aan dat de opdracht is meegegeven om een toekomstvisie te geven over de zwemaccommodaties binnen de gemeente Raalte. Hierbij diende ook mogelijkheden onderzocht te worden om voor de bestaande situatie tot een aantrekkelijker exploitatie te komen. Uit het onderzoek van Hopman & Andres consultants blijkt dat rekening is gehouden met de marktontwikkelingen in de zwembadbranche en de taakstellende bezuiniging van de gemeente Raalte. Er is daarom gekeken naar mogelijke maatregelen om de exploitatieresultaten te verbeteren. Daarnaast is het criteria gehanteerd dat het voorzieningenniveau door middel van een gemeentelijk overdekte zwemaccommodatie diende te blijven bestaan.

Toetsing normenkader

Om tot een goede afweging te komen tussen renovatie, nieuwbouw en onderhoud is in het normenkader (bijlage B) vastgelegd dat het beslisdocument aan de onderstaande criteria dient te voldoen.

Norm	Voldoet	Verklaring
Kosten baten evaluatie van de scenario's onderhoud/renovatie/nieuwbouw	Ja	Drie verschillende scenario's op verschillende punten onderzocht
Leerpunten uit evaluaties	Nee	Is niet benoemd/uitgewerkt in het onderzoeksrapport van Hopman & Andres
Toekomstige ontwikkelingen (landelijk/regionaal/gemeentelijk)	Ja	Zowel algemene trends en ontwikkelingen als een omgevingsanalyse naar regionale ontwikkelingen
Landelijke wet- en regelgeving (o.a. NEN normen & zwembadkeur)	Niet relevant	Een zwembad dient altijd te voldoen aan de wetgeving WHVBZ. Hierop wordt door de provincie, als handhaver, toezicht opgehouden
Kostenanalyse onderhoud korte termijn (< 3 jaar)	Ja	Zowel korte als lange termijn kostenanalyse
Kostenanalyse onderhoud lange termijn (> 3 jaar)	Ja	Zowel korte als lange termijn kostenanalyse

Uit het rapport van Hopman & Andres consultants blijkt dat is uitgegaan van drie verschillende scenario's. Er is hierbij gekeken naar de optie tot volledige nieuwbouw, een beperkte renovatie en het uitvoeren van het achterstallig onderhoud en alleen het uitvoeren van het achterstallig onderhoud. Hierbij is voor het nieuwbouwsceario onderzoek gedaan naar een geschikte locatie en grondexploitatie, de investeringen/kapitaallasten, de exploitatietechnische gevolgen en de maatschappelijk gevolgen. Daarnaast zijn de mogelijkheden tot aanpassing van het huidige product op het gebied van exploitatieresultaten, het gebruikrooster en programmering, samenwerking en afstemming van activiteiten zijn onderzocht. Uit het document blijkt niet dat leerpunten uit vorige evaluaties zijn meegenomen in de analyse. Dit maakte echter ook geen deel uit van de opdrachtbeschrijving aan Hopman & Andres. Wel is rekening gehouden met toekomstige ontwikkelingen waarbij de algemene trends en ontwikkelingen in de zwembadbranche zijn onderzocht. Tevens is er een omgevingsanalyse uitgevoerd naar ontwikkelingen op zwemgebied in de regio. Uit het document blijkt niet dat er rekening wordt gehouden met landelijke wet- en regelgeving op het gebied van zwembaden. Dit is echter niet relevant aangezien een zwembad altijd moet voldoen aan de wetgeving WHVBZ (Wet Hygiëne en Veiligheid van Bad- en Zweminrichtingen). Hierop wordt door de provincie, als handhaver, toezicht opgehouden. Bij de kostenanalyse is zowel de korte als de lange termijn geanalyseerd. Het uiteindelijke advies is een afweging van bovenstaande factoren.

2.1.2 | Kwaliteit van het onderhoudsplan

Om de kwaliteit van het meerjaren onderhoudsplan (MOP) te beoordelen zijn een drietal criteria benoemd in het normenkader (bijlage B).

Norm	MOP NIC	MOP Easy Swim	Integraal MOP
In het MOP wordt rekening gehouden met de gemiddelde technische levensduur van het gebouw, de installaties en de inventaris	Nee	Ja	Onbekend
In het MOP wordt rekening gehouden met niet planbaar onderhoud	Ja	Ja	Onbekend
Het MOP bevat een tijdsplanning met prioritering	Ja	Ja	Onbekend

Voor de periode 2002-2008 is sprake van drie onderhoudsplannen. Voor de periode 2002-2005 is het onderhoud gebaseerd op het MOP van het Nederlands Inkoop Centrum (NIC). Het MOP van NIC voldoet aan de laatste twee van de bovenstaande criteria. De kwaliteit van het MOP is als onvoldoende te kwalificeren doordat er in het MOP op sommige onderdelen geen realistische termijnen worden gehanteerd voor het onderhoud aan de technische installaties van zwembad Tijenraan. Daarom is in 2005 na het raadsbesluit tot renovatie en het inhalen van het achterstallig onderhoud van zwembad Tijenraan in opdracht van het ambtelijke apparaat een hernieuwd MOP opgesteld voor de technische installaties van het zwembad. Dit MOP (Easy Swim) voldoet aan bovenstaande criteria. Het MOP dient voor de instandhouding van de technische installaties van het zwembad tot en met 2025. Dit MOP is door ingenieursbureau Fokko Wouters in 2006 geüpdate voor het onderhoud dat volgde uit de uitgevoerde renovatie. Daarbij is uitgegaan van een maximale instandhoudingsperiode van 10 jaar. Voor deze termijn is gekozen omdat er rond 2015 een nieuw te bouwen zwemaccommodatie dient te worden gerealiseerd.

Daarnaast heeft de gemeente Raalte in de periode 2006-2008 alle accommodaties binnen de gemeente Raalte geanalyseerd. Dit heeft geleid tot bijstelling van de onderhoudsplanningen. Voor zwembad Tijenraan wordt het onderhoudsplan van de accommodatie geïntegreerd met het onderhoudsplan van de technische installaties. Het integrale MOP van zwembad Tijenraan wordt in 2009 ter vaststelling aan de gemeenteraad aangeboden. Op dit ogenblik is de kwaliteit van dit MOP nog niet bekend. Het verdient aanbeveling om bij de beoordeling van de kwaliteit van dit MOP door de gemeenteraad de bovenstaande normen als criteria toe te passen.

Inventarisatie van de accommodaties

Voor de in de MOP's vermelde onderhoudskosten geldt dat voor het opstellen van de MOP een inventarisatie is uitgevoerd van de accommodaties. Hierbij is dus de actuele staat van het onderhoud meegenomen.

Marktconforme kosten

Voor de prijzen in de MOP's geldt dat deze tot stand zijn gekomen op basis van calculaties, ervaringscijfers en vrijblijvend uitgebrachte offertes van derden. De in de MOP's vermelde onderhoudskosten kunnen dus als marktconform worden beschouwd.

2.1.3 | Besluitvorming conform vigerende procedures

Informatie conform de begrotingscyclus

Voor wat betreft de algemene besluitvorming rond het zwembad geldt dat de gemeenteraad wordt geïnformeerd over ontwikkelingen met betrekking tot het zwembad Tijenraan bij de behandeling van de begroting en het jaarverslag. Daarbij maakt zwembad Tijenraan onderdeel uit van het programma Sport en staat niet expliciet als gespreksonderwerp op de raadsagenda.

Voor wat betreft de besluitvorming over het groot onderhoud in 2005 geldt dat op 3 februari 2005 de adviesnota rond de zwemaccommodaties op de agenda van de B&W vergadering stond. Dit advies is op 2 maart 2005 in de commissie MAZA besproken. De commissie MAZA adviseert B&W op 3 maart 2005 om een gewijzigd voorstel naar de raad te doen toekomen. Na het verwerken van het voorstel van de commissie MAZA volgt op 9 maart 2005 een aangepast raadvorstel richting B&W dat op 15 maart wordt besproken. Op 23 maart besluit de raad in te stemmen met dit voorstel en zo de benodigde middelen voor het inhalen van het achterstallig onderhoud en een beperkte renovatie vrij te maken. Tegelijkertijd stelt de raad op deze wijze beleidskaders over het zwembeleid binnen de gemeente Raalte. Hierbij wordt er voor gekozen om meer te werken met doelgroepenbeleid en tegelijkertijd het zwembad beschikbaar te laten blijven voor recreatief gebruik.

2.2 | Kaders langere termijnbeleid zwembad Tijenraan

Het zwembad valt onder het overkoepelend beleid voorzieningenniveau Raalte. De beleidskaders die rondom het zwembad bestaan zijn vastgesteld in de zwemnota van 2005. Hierbij is meer aandacht gekomen voor het doelgroepenbeleid. Hierbij is het doel van de gemeente Raalte zoveel mogelijk aansluiting te zoeken bij de wensen van de doelgroep om zo het zwembad zo goed mogelijk te exploiteren. Zo is in 2008 besloten tot het aanschaffen van wellness-apparatuur om het voor de doelgroep aantrekkelijk te maken de zwemaccommodatie te bezoeken. Het voorstel tot de aanschaf van de wellness apparatuur staat vermeld in de gemeentebegroting van 2008 die door de gemeenteraad wordt vastgesteld.

Naast het officieel vastgelegde kader uit 2005 is de belangrijkste doelstelling van de gemeente Raalte het handhaven van de accommodatie tot er een integraal concept op het gebied van leren, sporten, wonen en cultuur kan worden gerealiseerd. Hierbij is het de bedoeling dat het zwembad tezamen met deze functies in één accommodatie wordt ondergebracht. De respondenten geven aan dat dit concept omstreeks 2013-2015 gerealiseerd dient te worden. Het huidige beleid met betrekking tot het zwembad Tijenraan kan gezien worden als een overbrugging naar deze periode. Voor het noodzakelijk onderhoud is daarom in 2006 door ingenieursbureau Fokko Wouters geïnventariseerd wat noodzakelijk is om een periode van 10 jaar te kunnen overbruggen.

2.3 | Doeltreffend en doelmatig besteden van middelen

Met betrekking tot de werkelijke kosten van het onderhoud aan het zwembad geldt dat door het onderbrengen van zwembad Tijenraan in de stichting beheer goederen een complexe situatie ontstaat met diverse geldstromen. Zo betaalt de stichting beheer goederen een jaarlijks rentebedrag aan de gemeente en ontvangt het van de gemeente huuropbrengsten.

Het verschil tussen deze bedragen wordt naar het aftrekken van een aantal kosten en belastingen binnen de stichting aangelegd als onderhoudsreserve. De uitgaven die aan onderhoud worden besteed zijn gesplitst in het dagelijks en het meerjaren onderhoud. De eerste categorie komt voor rekening van de gemeente door middel van de exploitatierekening van het zwembad. De tweede categorie komt ten laste van de Stichting Beheer Goederen. In het bestuur van de stichting neemt het college van B&W zitting. Hierdoor neemt het college besluiten en wordt direct geïnformeerd aangaande beslissingen rondom het onderhoud van het zwembad.

De raad ontvangt de informatie impliciet gedurende de hiervoor genoemde informatiemomenten. Deze informatievoorziening rond de Stichting Beheer Goederen maakt onderdeel uit van de reguliere informatieverstrekking rondom het zwembad aan de gemeenteraad. Dit betekent dat de begroting van de stichting onderdeel uitmaakt van de gemeentebegroting en de jaarrekening onderdeel uit maakt van het gemeentelijke jaarverslag.

Hieronder staat een overzicht waarbij de opbouw van de reserve onderhoud voor de periode 2002-2008 plaatsvindt. Vanuit deze middelen dient het groot onderhoud tot en met 2015 te worden gefinancierd. De reserves van de stichting zijn de laatste jaren opgelopen om zo het noodzakelijk onderhoud voor de komende jaren te kunnen verrichten. De verwachting van het ambtelijke apparaat is dat het reserve niet volledig besteed hoeft te worden aan onderhoud. Dit betekent dat voor deze middelen een andere bestemming kan worden toegekend door de gemeenteraad.

Stand onderhoudsvoorziening / reserve zwembad Tijenraan bij de stichting beheer goederen

2002	2003	2004	2005	2006	2007
€ 219.072,34	€ 263.761,51	€ 283.723,80	€ 332.180,75	€ 397.667,25	€ 521.686,49

Reguliere bestedingen zwembad Tijenraan

Uit onderstaande tabel volgt dat de werkelijke uitgaven voor de jaren 2004-2007 lager zijn dan de begrote uitgaven. De informatie is verstrekt door de ambtelijke organisatie en zijn afkomstig uit financiële administratie van de gemeente Raalte. Van de jaren 2002 en 2003 waren de begrotingscijfers niet (meer) beschikbaar.

	BEGROOT			WERKELIJK		
	inkomsten	uitgaven	saldo	inkomsten	uitgaven	saldo
jaar 2002			€ -	€ 540.099	€ 1.293.318	€ 753.219-
jaar 2003			€ -	€ 621.883	€ 1.331.697	€ 709.814-
jaar 2004	€ 622.005	€ 1.549.622	€ 927.617-	€ 649.912	€ 1.370.540	€ 720.628-
jaar 2005	€ 635.449	€ 1.499.163	€ 863.714-	€ 560.104	€ 1.282.456	€ 722.352-
jaar 2006	€ 630.840	€ 1.448.996	€ 818.156-	€ 547.432	€ 1.306.739	€ 759.307-
jaar 2007	€ 625.208	€ 1.510.926	€ 885.718-	€ 574.722	€ 1.437.202	€ 855.480-
jaar 2008*	€ 636.072	€ 1.534.926	€ 898.854-	€ 573.458	€ 1.500.000	€ 926.542-

* de werkelijke cijfers over het jaar 2008 zijn nog gebaseerd op een schatting
(de werkzaamheden m.b.t de rekening is nog niet afgerond)

Met betrekking tot de informatievoorziening aan de gemeenteraad geldt dat de beheersrekeningen van het zwembad Tijenraan worden meegestuurd in de begrotingscyclus. Bij deze beheersrekeningen is een toelichting opgenomen waarbij nacalculatie plaats vindt tussen begroting en realisatie. Hierbij worden de verschillen tussen begroting en realisatie geanalyseerd en verklaard. De oorzaken voor de verschillen zijn divers en zijn gelegen zijn in meevallende uitgaven, apparaatkosten en kapitaallasten.

De gegevens in de beheersrekeningen verschillen met de informatie uit onderstaande tabel. Voor de begrotingscijfers zijn deze verschillen te verklaren doordat binnen de gemeente met een primitieve begroting en een begroting na wijziging wordt gewerkt. Voor de realisatiecijfers geldt dat de beheersrekeningen worden opgesteld bij de totstandkoming van het jaarverslag. Nadat het jaarverslag is opgesteld volgt een controle door de accountant. Constaties van de accountant kunnen leiden tot eventuele aanpassing in de cijfers. Met betrekking tot het zwembad Tijenraan was er sprake van een post die abusievelijk verkeerd geboekt was en een correctie met betrekking tot afschrijvingen. Dit leidt tot wijzigingen in de financiële administratie en tot de uiteindelijke definitieve cijfers zoals deze ook in de tabel staan vermeld.

Middelen besteed aan groot onderhoud

In onderstaand overzicht staan de middelen die zijn vrijgemaakt voor het uitvoeren van het groot onderhoud en de renovatie van zwembad Tijenraan. Daarnaast staan de bedragen genoemd van de tot november 2008 gerealiseerde investeringen. Het totale investeringsbudget van € 2.125.780,- is door het raadsbesluit van 2005 ter beschikking gekomen. Hiervan is tot en met december 2008 een bedrag van € 1.906.922,40 besteed. Het investeringsbudget is in de periode 2005 tot en met december 2008 binnen de begroting gebleven.

Geraamde investeringen	
	<i>Investerings excl. BTW</i>
Onderhoud	€ 1.600.000,00
Renovatie budget	€ 525.780,00
Totale investeringsbudget	€ 2.125.780,00
Gerealiseerde investeringen 2005	€ 585.074,32
Gerealiseerde investeringen 2006	€ 224.150,48
Gerealiseerde investeringen 2007	€ 950.483,66
Gerealiseerde investeringen 2008 tot en met december 2008	€ 147.213,94
Gerealiseerde investeringen	€ 1.906.922,40
Restant ramingen	€ 218.857,60

Resterende dekkingsmiddelen

Het totaal aan dekkingsmiddelen dat voor onderhoud aan sportcomplex Tijenraan beschikbaar is bedraagt € 1.159.000,11. Voor onderhoud specifiek voor het zwembad is nog € 787.724,77 beschikbaar wat is ondergebracht in het reserve van de Stichting Beheer Goederen. Daarnaast is nog een gedeelte van het investeringskrediet beschikbaar voor investeringen in het sportcomplex Tijenraan.

Totaal dekkingsmiddelen 2008	
Restant investeringskrediet	€ 218.857,60
Onderhoudsreserve zwembad (SBG)	€ 787.724,77
Onderhoudsreserve sporthal (SBG)	€ 152.417,74
Totaal dekkingsmiddelen	€ 1.159.000,11

Op dit ogenblik staat er nog € 180.000,- aan uit te voeren werkzaamheden aan het sportcomplex Tijenraan gepland. Dit bedrag komt voort uit het plan van aanpak voor het renovatie-vervolg, zijnde de kosten van realisatie van kantoren en bergingen. Daarnaast was € 318.305,- begroot voor de bouw van een serre. Vanwege de hoge kosten die de bouw van de serre met zich meebrengt is besloten om deze investering niet te doen.

Voor wat betreft het onderhoud aan zwembad Tijenraan geldt dat de gemeente Raalte via adviesbureau Fokko Wouters een overzicht krijgt van de uitgaven aan de renovatie. In dit overzicht zit een toelichting bij de bedragen die afwijken ten opzichte van de offerte en op de onvoorziene posten.

Onderhoud conform de aanbestedingsregeling

Voor wat betreft het aanbesteden worden de aanbestedingsregels conform de inkoopregels van de gemeente Raalte gevolgd. Dit betekent dat wanneer een bepaald onderhoud zich voordoet en dit een bepaald budget overschrijdt openbaar dan wel Europees wordt aanbesteed. De accountant controleert steekproefsgewijs of de aanbestedingsregels correct worden gevolgd en maakt melding van een eventuele tekortkoming in de toelichting van de accountant op de jaarrekening. Daarnaast kent de gemeente Raalte een "budgethoudersregeling" waarin het college de budgetverantwoordelijkheid binnen bepaalde grenzen heeft gemandateerd aan budgethouders.

Analyse

In dit hoofdstuk volgen de belangrijkste bevindingen rondom het onderhoud van het zwembad Tijenraan

- In de periode 2002-2008 heeft het belangrijkste beslismoment met betrekking tot het vrijmaken van middelen voor het zwembad plaatsgevonden in de raadsvergadering van 23 maart 2005. Hierin heeft de gemeenteraad besloten tot het vrijmaken van een budget voor het uitvoeren van achterstallig onderhoud en het uitvoeren van een renovatie voor het bedrag van €2.125.780.
- Bij de totstandkoming van dit besluit heeft er een gedegen onderzoek plaatsgevonden waarbij verschillende opties zijn afgewogen. Hierbij is rekening gehouden met korte en lange termijn toekomst van het zwembad. Een gedeelte van de nieuwe installaties kan bijvoorbeeld gebruikt worden in een eventueel nieuw te bouwen zwembad.
- De kwaliteit van het onderhoudsplan van het NIC wat gold voor de periode 2002-2005 is onvoldoende. De gemeente Raalte heeft hierop actie ondernomen en een hernieuwd onderhoudsplan laten opstellen.
- De besluitvorming rondom de renovatie en het groot onderhoud heeft plaatsgenomen tegelijkertijd met behandeling van de zwemnota. De gemeenteraad wordt tijdens de budgetcyclus geïnformeerd over ontwikkelingen rond het zwembad.
- De besluitvorming rondom het reguliere groot onderhoud van het zwembad vindt plaats door het bestuur van de Stichting Beheer Goederen. Deze wordt gevormd door het college van B&W.
- De reserves van de stichting zijn de laatste jaren opgelopen om zo het noodzakelijk onderhoud voor de komende jaren te kunnen verrichten.
- Met betrekking tot het beleid rondom het zwembad geldt dat er kaders zijn vastgesteld in de zwemnota. Daarnaast is er een overbruggingsbeleid wat tot doel heeft zwembad Tijenraan tot ongeveer 2015 te handhaven als overdekte zwemaccommodatie. Dit beleid is niet in een beleidsnotitie vastgelegd. Hierna moet er een nieuw overdekt zwembad in de gemeente Raalte worden gebouwd.

- Voor het groot onderhoud en de renovatie waartoe in 2005 besloten is geldt dat deze gerealiseerd wordt binnen de beschikbaar gestelde middelen. Voor wat betreft de reguliere uitgaven aan het zwembad geldt dat systematische nacalculatie plaatsvindt waarbij gerealiseerde uitgaven worden vergeleken met de vooraf berekende bedragen. Hiervan volgt tijdens de budgetcyclus ook terugkoppeling aan de gemeenteraad.
- Gezien de leeftijd en onderhoudsgeschiedenis van het zwembad kunnen zich altijd onvoorziene omstandigheden voordoen waardoor er extra middelen nodig zijn. De gemeente Raalte evalueert deze onverwachte omstandigheden kritisch en voert alleen het noodzakelijke onderhoud uit. Hierbij worden ook investeringen heroverwogen en geannuleerd wanneer deze niet langer aantrekkelijk blijken te zijn.

4

Conclusie en aanbevelingen

4.1 | Conclusies

Aan de hand van de onderzoeksvragen zoals geformuleerd in hoofdstuk 1 zijn de volgende conclusies over het onderzoek naar het onderhoud van het Zwembad Tijenraan te trekken.

Conclusies over de besluitvorming rondom het onderhoud van het zwembad

- In het beslisdocument 'zwembadnota' is sprake van drie verschillende scenario's, gekeken is naar toekomstige ontwikkelingen en een kostenanalyse op zowel de korte als lange termijn. Uit dit document blijkt niet expliciet dat leerpunten uit evaluaties en wijzigingen in landelijk wet- en regelgeving zijn meegenomen.
- Met betrekking tot het meerjarenonderhoudsplan van het zwembad Tijenraan geldt dat afgelopen jaren (2002-2008) het onderhoud heeft plaatsgevonden aan de hand van drie verschillende MOP's. Van deze MOP's voldoet het MOP van NIC niet aan ons normenkader. Het geïntegreerde MOP valt niet te beoordelen omdat deze nog moet worden aangeboden aan de gemeenteraad.
- De besluitvorming over het groot onderhoud en de renovatie is als apart agendapunt in de gemeenteraad behandeld. De reguliere informatieverstrekking aan en besluitvorming door de gemeenteraad vindt plaats gedurende de budgetcyclus.

Conclusies met betrekking tot de beleidskaders

- De beleidskaders die rondom het zwembad bestaan zijn vastgesteld door middel van de zwemnota in 2005. De overbruggingsdoelstelling naar het nieuwe zwembad is niet expliciet vastgelegd.

Conclusie met betrekking tot besteding van de middelen

- Voor het groot onderhoud aan zwembad Tijenraan geldt dat de vooraf gestelde doelen tot en met november 2008 binnen de toegekende middelen zijn behaald.
- Sinds 2005 is bij het besteden van middelen voor groot onderhoud een afweging gemaakt tussen alternatieven met het oog op nieuwbouw van Tijenraan. Zo is er voor gekozen om vanwege de hoge kosten geen serre te bouwen.
- Voor de aanbesteding van het onderhoud geldt dat de accountant en de interne controle-dienst van de gemeente Raalte steekproefsgewijs toezien op de naleving van de aanbestedingsregels. Eventuele afwijkingen volgen in de toelichting op de jaarrekening
- Sinds 2005 worden de afwijkingen in de nacalculatie, uitgevoerd door ingenieursbureau Fokko Wouters, geanalyseerd met betrekking tot het groot onderhoud aan het zwembad (meer- en minderwerk) in de nacalculatie.

4.2 | Aanbevelingen

Aanbevelingen gericht aan ambtelijk apparaat

- De financiële informatieverstrekking rondom zwembad Tijenraan is op dit ogenblik niet transparant ingericht. In de begrotingen en de gemeentelijke jaarrekening is één post zwembad. Hieronder vallen zowel Tijenraan als de Tippe. Het verdient aanbeveling om voor zowel de begroting als rekeningen een splitsing aan te brengen. Hierbij dienen tevens de balansen van de Stichting Beheer Goederen te worden opgenomen en te worden toegelicht. Op deze wijze krijgt de gemeenteraad meer inzicht in de geldstromen rondom het zwembad.
- Maak de argumentatie onder besluitvorming transparant:
  - Documenteer de inhoudelijke argumentatie;
  - Maak een bedrijfseconomische businesscase (kosten-batenanalyse);
  - Neem de leerpunten uit evaluaties op;
  - Besteed aandacht aan (wijzigingen in) landelijk wet- en regelgeving.
- Zorg altijd voor meetbare doelstellingen en koppel daarover op vastgestelde momenten, al dan niet in de reguliere budgetcyclus, terug aan de Raad. Deze blijft op die manier op de hoogte van de behaalde resultaten.

Aanbevelingen gericht aan gemeenteraad

Het is aan te bevelen dat de Raad duidelijker beleidskaders stelt waar het de (toekomst van de) voorziening Zwembad Tijenraan betreft. Hierop kan dan vervolgens periodiek worden toegezien. Ook het situationele handelen wordt hiermee beperkt.

5

Bijlagen

a | Literatuurlijst

- Gemeente Raalte, historie stichting beheer goederen, 2008
- Gemeente Raalte, totale investeringskrediet, 2008
- Gemeente Raalte, uitgaven m.b.t. groot onderhoud Tijenraan, 2005-2008
- Gemeente Raalte, balans en exploitatierekening stichting beheer goederen, 2002-2008
- Gemeente Raalte, begrotingen zwembad Tijenraan, 2004-2008
- Gemeente Raalte, rekeningen zwembad Tijenraan 2003-2008
- Gemeente Raalte, zwemnota: beslisdocument renovatie versus nieuwbouw met bijbehorende besluiten inclusief onderzoek Hopman & Andres consultants, 2005
- Gemeente Raalte, risicoanalyse onderhoud, 2004
- Gemeente Raalte, haalbaarheidsonderzoek verwarmen zwembad met snoeihout, 2006
- Gemeente Raalte, verloop reserve groot onderhoud zwembad Tijenraan, 2002-2008
- Gemeente Raalte, boekingen, 2002-2007
- Gemeente Raalte, verbruikscijfers, 2002-2008
- Gemeente Raalte, bezoekersaantallen, 2002-2008
- Gemeente Raalte, presentatie financieel (voorlopig) overzicht renovatie Tijenraan, 2007
- Gemeente Raalte, informatienotitie gemeente Raalte water in machinekamer Tijenraan, 2007
- Gemeente Raalte, toelichting instandhouding technische installaties door Fokko Wouters, november 2008
- Gemeente Raalte, Meerjarenonderhoudsplanning EasySwim, 2005

b | Normenkader onderhoud Zwembad Tijenraan

1. Op welke wijze heeft de besluitvorming plaatsgevonden rondom het onderhoud van het zwembad in periode 2002/2007?

Norm	Ja/nee	Toelichting
1a. Op basis van welke criteria is de keuze gemaakt tussen renovatie/nieuwbouw/onderhoud?		
Er zijn vooraf eisen gesteld waaraan de afweging tussen onderhoud versus nieuwbouw diende te voldoen.		
De volgende criteria zijn minimaal uitgewerkt in het besluitdocument: <ul style="list-style-type: none"> • Kosten baten evaluatie van de scenario's onderhoud/renovatie/nieuwbouw; • Leerpunten uit evaluatie's; • Toekomstige ontwikkelingen (landelijk/regionaal/gemeentelijk); • Landelijke wet- en regelgeving (o.a. NEN normen & zwembadkeur); • Kostenanalyse onderhoud korte termijn (< 3 jaar); • Kostenanalyse onderhoud lange termijn (> 3 jaar). 		
1b. Wat is de kwaliteit van het onderhoudsplan in de periode 2002-2007?		
Er is sprake van een meerjaren onderhoudsplan (MOP): <ul style="list-style-type: none"> • In het MOP wordt rekening gehouden met de gemiddelde technische levensduur van het gebouw, de installaties en de inventaris; • Er wordt rekening gehouden met niet planbaar onderhoud; • Het MOP bevat een tijdsplanning met prioritering. 		
De in het MOP vermelde onderhoudskosten zijn gebaseerd op een actuele staat van onderhoud.		
De in het MOP vermelde onderhoudskosten zijn marktconform.		
1c. Vond de besluitvorming over onderhoud conform de vigerende procedures plaats?		
Besluitvorming over onderhoud heeft plaatsgevonden conform de vigerende procedures van de gemeente Raalte.		
Indien van toepassing is de raad tijdig geïnformeerd over afwijkingen m.b.t. vigerende procedures en of contractvoorwaarden.		

Binnen welke beleidskaders van de gemeente Raalte valt het langere termijnbeleid van het zwembad Tijenraan?

Norm	Ja/nee	Toelichting
Er is een relatie tussen de algemene voorzieningen structuur van de gemeente Raalte en het lange termijnbeleid van het zwembad.		

Zijn de aan het zwembad bestede middelen doeltreffend en doelmatig ingezet in de periode 2002-2008?

Norm	Ja/nee	Toelichting
Bestedingen zijn binnen de begroting gebleven. <ul style="list-style-type: none"> • Indien onder besteed, oorzaak? • Indien over besteed, oorzaak? 		
De eisen vooraf gesteld aan het onderhoudsplan zijn binnen de toegekende middelen behaald.		
Doeltreffend besteed: <ul style="list-style-type: none"> • De vooraf gestelde doelen zijn gerealiseerd met de door de raad toegekende budgetten. 		
Doelmatig besteed: <ul style="list-style-type: none"> • Aan de besteding van middelen is een expliciete afweging van alternatieven voorafgegaan en is de uiteindelijke keuze ook gemaakt op basis van een kosten-baten analyse; • De aanbesteding van het onderhoud is conform het aanbestedingsbeleid van de gemeente Raalte; • Er vindt een systematische nacalculatie plaats waarbij gerealiseerde uitgaven worden vergeleken met de vooraf berekende bedragen. Eventuele verschillen worden geanalyseerd en verklaard. 		

c | Respondenten

Naam	Functie
Mevr. Tineke van Lenthe	Gemeentesecretaris
Dhr. Jan Koenjer	Financieel consulent
Dhr. Peter Gras	Hoofd sport
Dhr. Jaap Prummel	Afdelingshoofd financiën

Bestuurlijke reactie

Per 10 juni 2009 ontving de Rekenkamer Raalte de bestuurlijke reactie van het college van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Raalte, bij deze de volledige tekst van de brief van het college.

Met genoegen hebben we kennis genomen van de inhoud van het voornoemde onderzoeksrapport.

Bij deze ontvangt u onze reactie op de nota;

De nota geeft in het algemeen een getrouw beeld van de informatie die tijdens de interviews en ambtelijke wederhoor is verstrekt.

3 | Analyse

Bij bullet 7 wordt melding gemaakt van het ontbreken van de beleidsuitspraak dat na de renovatie zal worden overgegaan tot nieuwbouw van Tijenraan.

Reactie:

Dit is een juiste constatering. In de beleidsnota Zwembaden, 9 maart 2005, is aangegeven dat met de voorgenomen renovatie en groot onderhoud een tijd kan worden overbrugd van plm. 15 jaar. Dan dient opnieuw een afweging te worden gemaakt hoe met de baden Tijenraan en Tippe moet worden verdergegaan. Let wel, aan de basis voor deze aanbeveling en besluitvorming stond de analyse dat in het tijdsbeeld van 2005 er geen financiële ruimte bestond voor een investering van 14 miljoen Euro voor nieuwbouw. Impliciet dus wel aangegeven, echter niet expliciet in het beleid geformuleerd.

4.1 | Conclusies

Conclusies over de besluitvorming rond het onderhoud van het zwembad

Met betrekking tot het meerjarenonderhoudsplan van het zwembad Tijenraan geldt dat afgelopen jaren (2002-2008) het onderhoud heeft plaatsgevonden aan de hand van drie verschillende MOP's. Van deze MOP's voldoet het MOP van NIC niet aan ons normenkader. Het geïntegreerde MOP valt niet te beoordelen omdat deze nog moet worden aangeboden aan de gemeenteraad.

Reactie:

Het was inderdaad zo dat de MOP's van het NIC niet meer voldeden. Met name de actualiteit van de plannen in relatie tot de staat van onderhoud was een probleem. Om die reden is destijds een risico scan gemaakt en is op basis daarvan inzicht verkregen over het achterstallig onderhoud. Op basis van de zwemnota is toen door de raad ruim € 2 miljoen euro beschikbaar gesteld voor uitvoerig achterstallig onderhoud en renovatie. Dit onderhoud en de renovatie zijn uitgevoerd in de

periode 2005-2009. Op basis van de huidige staat van onderhoud is inmiddels een nieuw MOP opgesteld en vormt leidraad voor het onderhoud aan het bad. Getracht wordt vanaf 2010 deze in een contractmanagement softwaresysteem onder te brengen, waarmee het MOP voortdurend actueel wordt gehouden. Tevens is het daarmee mogelijk dat vanaf 2011 het (groot) onderhoud in de begroting mee te nemen, waardoor ook meer transparantie zal ontstaan.

In het beslisdocument 'zwembadnota' is sprake van drie verschillende scenario's, gekeken is naar toekomstige ontwikkelingen en een kostenanalyse op zowel de korte als lange termijn. Uit dit document blijkt niet expliciet dat leerpunten uit evaluaties en wijzigingen in landelijk wet- en regelgeving zijn meegenomen.

Reactie:

Hoewel niet in het beslisdocument genoemd zijn deze wel meegenomen in het onderzoeksrapport Hopman en Andres: Toekomstperspectief gemeentelijk zwemaccommodaties Raalte "met het oog op morgen", 7 januari 2005, welke ter informatie aan de raad is aangeboden.

Overigens dienen de gemeentelijke baden te allen tijde aan de landelijke regel- en wetgeving te voldoen. Wijzigingen daarin worden jaarlijks tijdens het grootonderhoud doorgevoerd.

Conclusies met betrekking tot besteding van de middelen

Sinds 2005 worden de afwijkingen in de nacalculatie, uitgevoerd door ingenieursbureau Fokko Wouters, geanalyseerd met betrekking tot het groot onderhoud aan het zwembad (meer- en minderwerk) in de nacalculatie.

Reactie:

Deze conclusie wordt niet geheel begrepen. Gedurende de uitvoering van het onderhoud en de renovatie is er steeds een nacalculatie gemaakt m.b.t. het groot onderhoud. Voor het onderdeel technische installaties is dit inderdaad gebeurd door ingenieursbureau Fokko Wouters. Voor het bouwkundige onderdeel is dit intern gebeurd. Ook in de toekomst zal steeds een nacalculatie plaats vinden m.b.t. het groot onderhoud.

4.2. Aanbevelingen

Aanbevelingen gericht aan ambtelijk apparaat

De financiële informatieverstrekking rondom zwembad Tijenraan is op dit ogenblik niet transparant ingericht. In de begrotingen en de gemeentelijke jaarrekening is een post zwembad. Hieronder vallen zowel Tijenraan als de Tippe. Het verdient aanbeveling om voor zowel de begroting als rekeningen een splitsing aan te brengen. Hierbij dienen tevens de balansen van de Stichting Beheer Goederen te worden opgenomen en te worden toegelicht. Op deze wijze krijgt de gemeenteraad meer inzicht in de geldstromen rondom het zwembad.

Reactie:

De begroting en de jaarrekening zijn ingericht conform de voorschriften i.h.k.v. het BBV. Op grond van die voorschriften worden de beide zwembaden in de begroting en de jaarrekening gepresenteerd als 1 beleidsproduct. De exploitatie en de balans van de St. Beheer Goederen worden eveneens in de begroting en jaarrekening opgenomen.

In de beheersbegroting en -rekening, welke jaarlijks ter inzage worden gelegd voor de raad, wordt voor beide baden afzonderlijk de baten en lasten op een (hulp)kostenplaats tot uitdrukking gebracht.

Hiermee ontstaat een transparant beeld van de resultaten van de afzonderlijke zwembaden.

T.a.v. de Stichting beheer Goederen kan worden opgemerkt dat door de gewijzigde BTW-wetgeving het voortbestaan van de stichting overbodig is geworden. Om die reden is het college ook voornemens deze stichting nog dit jaar te beëindigen en de kosten m.b.t. de accommodaties tot uitdrukking te brengen op de (hulp) kostenplaatsen.

Maak de argumentatie onder besluitvorming transparant:

- *Documenteer de inhoudelijke argumentatie;*
- *Maak een bedrijfseconomische businesscase (kosten-batenanalyse);*
- *Neem de leerpunten uit evaluaties op;*
- *Besteed aandacht aan (wijzigingen in) landelijk wet- en regelgeving.*

Reactie:

Deze aanbeveling heeft een meer redactioneel karakter. We denken dat de inrichting van de huidige raadsvoorstellen (Van 't Loo en van Eck) bijdragen aan de aanbevolen transparantie.

Zorg altijd voor meetbare doelstellingen en koppel daarover op vastgestelde momenten, al dan niet in de reguliere budgetcyclus, terug aan de Raad. Deze blijft op die manier op de hoogte van de behaalde resultaten.

Reactie:

Onlangs heeft de afdeling Sport in samenwerking met de afdeling F&P en BMC de kwaliteitslag begrotingen opgepakt, welke in de begroting 2010 zal worden doorgevoerd. Daarbij is juist in het bijzonder aandacht besteed aan de formulering van meetbare doelen en smart geformuleerde succesindicatoren. Daarmee wordt o.i. voldaan aan deze aanbeveling.

We hopen met deze toelichting naar behoren te hebben gereageerd en wensen u een goede afronding van dit onderzoek uit.

Nawoord

Het proces van onderzoeken rapporteren, evalueren en verbeteren is en blijft complex en lastig. Door het met enige regelmaat met elkaar te oefenen, in alle openheid en transparantie, zal het resultaat – als proces uitkomst – steeds beter worden.

Wij geloven dat wij deze weg nu gevonden hebben en willen vanaf deze plaats iedereen bedanken die daaraan heeft meegewerkt en tevens graag uitdagen om hier bij de volgende gelegenheid weer enthousiast aan mee te doen.

